

بر اساس آمارهای رسمی، ایران حدود ۲ میلیون کودک بازمانده از تحصیل دارد؛

روایي به نام مدرسه

رويانه جولاني

فقر اقتصادی، معلولیت‌های جسمی و ذهنی، دوری مدرسه از محل زندگی، مشکلات فرهنگی و اهمیت نداشتن تحصیل برای برخی طبقه‌های اجتماعی، فقدان آگاهی خانواده‌ها، بی‌توجهی و نادرست دانستن تحصیل برای کودکان به‌ویژه دختران، مهاجرت یا کوچ‌نشینی و حتی در برخی موارد ازدواج در سنین کودکی باعث شده تا تحصیل برای کودکان به‌روایی دور دست یا محال تبدیل شود. شاید بتوان از حق تحصیل برای کودکان به‌عنوان کمترین حق آنها نام برد. حقی که کودکان بسیاری از آن محرومند. بازماندگان از تحصیل فقط خودشان از حقوق اولیه محروم نیستند، بلکه همراه با مشکلات شخصی، معضلاتی را هم به جامعه تزریق می‌کنند.

آمارهای ضد و نقیض از تعداد بازماندگان از تحصیل

از کودکانی که به اصطلاح «بازمانده از تحصیل» نام گرفته‌اند آمار دقیقی در دست نیست. وزارت آموزش و پرورش سالانه در آغاز سال تحصیلی آمار کودکان بازمانده از تحصیل شناسایی شده را اعلام می‌کند اما تا به حال شمار کودکان بازمانده از تحصیل در تمامی مقاطع تحصیلی را اعلام نکرده است. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جمعیت کودکان بازمانده از تحصیل را به دلیل آنچه که «تشتت آماری» خوانده، بیش از ۱۲ برابر رقم اعلام شده از سوی آموزش و پرورش می‌داند و باین حال بسیاری از کارشناسان معتقدند این رقم می‌تواند بسیار بالاتر باشد. بنا براداعی کارشناسان و فعالان این حوزه از هر ۱۰ کودک بازمانده از تحصیل در

ایران تنها یک تن شناسایی می‌شود. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جمعیت کودکان بازمانده از تحصیل در ایران را یک میلیون و ۷۳۸ هزار تن اعلام کرده است اما برخی آمارهای غیر رسمی این عدد را تا بیش از ۲ میلیون کودک نیز رسانده‌اند. این آمار بر اساس نتایج سرشماری جمعیت در سال ۱۳۹۵ به دست آمده است. مرکز آمار ایران جمعیت ۱۹ ساله خارج از مدرسه در سال ۱۳۹۵ را دو میلیون و ۳۸۶ هزار و ۱۲۰ تن اعلام کرده بود. حالا کارشناسان مرکز پژوهش‌ها با کسر جمعیت بالای ۱۸ سال، شمار کودکان و نوجوانان بازمانده از تحصیل در سال تحصیلی گذشته را یک میلیون و ۷۳۸ هزار تن برآورد کردند.

این گزارش که تنها خلاصه آن در سایت مرکز پژوهش‌ها منتشر شده، شمار بازماندگان از تحصیل برای سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ را برپایه گزارش وزارت آموزش و پرورش ۷۴۷ هزار و ۹۱۱ تن اعلام کرده اما این آمار را به دلیل «تعاریف مختلفی که از بی‌سوادی و بازماندگی از تحصیل وجود دارد»، دقیق ندانسته است.

بر همین اساس رضوان حکیم‌زاده معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش اردیبهشت ۱۳۹۷ شمار کودکان بازمانده از تحصیل شناسایی و جذب شده را ۱۴۲ هزار تن اعلام کرده و گفته بود که وزارت آموزش و پرورش سیاست‌های ویژه‌ای برای شناسایی و جذب کودکان بازمانده از تحصیل تصویب و ابلاغ کرده است. به گفته او اجرای این سیاست‌ها موجب جذب حداقل ۱۴۳ هزار کودک بازمانده از تحصیل طی چهار سال شده است. مرکز پژوهش‌های مجلس اما سیاست‌های آموزش و پرورش را ناکارآمد در جلوگیری از بازماندگی

از تحصیل دانسته است. این گزارش که تنها خلاصه آن در سایت مرکز پژوهش‌ها منتشر شده، شمار بازماندگان از تحصیل برای سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ را برپایه گزارش وزارت آموزش و پرورش ۷۴۷ هزار و ۹۱۱ تن اعلام کرده اما این آمار را به دلیل «تعاریف مختلفی که از بی‌سوادی و بازماندگی از تحصیل وجود دارد»، دقیق ندانسته است.

بر همین اساس رضوان حکیم‌زاده معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش اردیبهشت ۱۳۹۷ شمار کودکان بازمانده از تحصیل شناسایی و جذب شده را ۱۴۲ هزار تن اعلام کرده و گفته بود که وزارت آموزش و پرورش سیاست‌های ویژه‌ای برای شناسایی و جذب کودکان بازمانده از تحصیل تصویب و ابلاغ کرده است. به گفته او اجرای این سیاست‌ها موجب جذب حداقل ۱۴۳ هزار کودک بازمانده از تحصیل طی چهار سال شده است. مرکز پژوهش‌های مجلس اما سیاست‌های آموزش و پرورش را ناکارآمد در جلوگیری از بازماندگی

از تحصیل دانسته است. این گزارش که تنها خلاصه آن در سایت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جمعیت کودکان بازمانده از تحصیل در ایران را یک میلیون و ۷۳۸ هزار تن اعلام کرده است اما برخی آمارهای غیر رسمی این عدد را تا بیش از ۲ میلیون کودک نیز رسانده‌اند. این آمار بر اساس نتایج سرشماری جمعیت در سال ۱۳۹۵ به دست آمده است. مرکز آمار ایران جمعیت ۱۹ ساله خارج از مدرسه در سال ۱۳۹۵ را دو میلیون و ۳۸۶ هزار و ۱۲۰ تن اعلام کرده بود. حالا کارشناسان مرکز پژوهش‌ها با کسر جمعیت بالای ۱۸ سال، شمار کودکان و نوجوانان بازمانده از تحصیل در سال تحصیلی گذشته را یک میلیون و ۷۳۸ هزار تن برآورد کردند.

این گزارش که تنها خلاصه آن در سایت مرکز پژوهش‌ها منتشر شده، شمار بازماندگان از تحصیل برای سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ را برپایه گزارش وزارت آموزش و پرورش ۷۴۷ هزار و ۹۱۱ تن اعلام کرده اما این آمار را به دلیل «تعاریف مختلفی که از بی‌سوادی و بازماندگی از تحصیل وجود دارد»، دقیق ندانسته است.

بر همین اساس رضوان حکیم‌زاده معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش اردیبهشت ۱۳۹۷ شمار کودکان بازمانده از تحصیل شناسایی و جذب شده را ۱۴۲ هزار تن اعلام کرده و گفته بود که وزارت آموزش و پرورش سیاست‌های ویژه‌ای برای شناسایی و جذب کودکان بازمانده از تحصیل تصویب و ابلاغ کرده است. به گفته او اجرای این سیاست‌ها موجب جذب حداقل ۱۴۳ هزار کودک بازمانده از تحصیل طی چهار سال شده است. مرکز پژوهش‌های مجلس اما سیاست‌های آموزش و پرورش را ناکارآمد در جلوگیری از بازماندگی

بانک‌های اطلاعاتی کشور استفاده شود. همانطور که در بالا هم اشاره شد فقر یکی از دلایل اصلی از تحصیل بازماندن کودکان است و میدری هم بر همین موضوع تأکید کرده است. با استناد به گفته‌های او یکی از مهم‌ترین دلایل بازماندگی کودکان تا ۱۱ سال عدم توانایی خانواده در تأمین هزینه‌های مستقیم و غیر مستقیم مرتبط با مدرسه است. در نتیجه احتمال اینکه کودکانی که در خانواده‌های کم‌درآمد و فقیر زندگی می‌کنند بازمانده از تحصیل شوند به مراتب بیشتر از سایر خانواده‌هاست. با بررسی اطلاعات اقتصادی خانوار این کودکان در قالب شاخص دهک درآمدی مشخص شد که کودکانی که در خانواده‌های پادیهک درآمدی دوم، سوم و چهارم زندگی می‌کنند بیشتر در معرض بازماندگی از تحصیل قرار دارند.

او با بیان اینکه همچنین از نظر پوشش حمایتی در سازمان‌های بهزیستی و کمیته‌امداد از تعداد کودکان بازمانده از تحصیلی که والدین آنها را نه نقدی دریافت می‌کنند تعداد ۲۰ هزار و ۶۸۰ کودک تحت پوشش این نهادها قرار دارند اظهار کرد: بنابراین اطلاعات تماس سرپرست این کودکان در اختیار این دو سازمان قرار گرفت تا ضمن بررسی وضعیت آنها دلیل محرومیت از تحصیل‌شان بررسی و نسبت به بازگشت این کودکان به مدرسه اقدامات حمایتی لازم صورت گیرد.

بعد از فقر دوزبانه بودن دلیل ترک تحصیل کودکان

در کنار فقر یکی دیگر از موضوعاتی که باعث می‌شود کودکان از تحصیل دور شوند دوزبانه بودن است. منظور از دوزبانی، تفاوت میان زبان مادری و زبان آموزش است و بر این اساس دانش آموزی دوزبانه نامیده می‌شود که زبان تکلمی او غیرفارسی بوده و او حل مشکلات شخصی را از طریق آن زبان یا پدر و مادر خود مطرح کند. استان‌هایی چون خوزستان، آذربایجان و در کل استان‌هایی که زبانی به غیر از زبان رسمی کشور (فارسی) دارند با این موضوع دست‌به‌گریبان‌اند. به گفته روزبه کردونی، مدیر کل دفتر آسیب‌های اجتماعی وزارت رفاه در استان خوزستان ۱۲ هزار کودک بازمانده از تحصیل در مقطع ابتدایی وجود دارد.

مرکز پژوهش‌های مجلس جمعیت کودکان بازمانده از تحصیل را به دلیل آنچه که «تشتت آماری» خوانده، بیش از ۱۲ برابر رقم اعلام شده از سوی آموزش و پرورش می‌داند و کارشناسان معتقدند از هر ۱۲ کودک بازمانده از تحصیل تنها یک تن شناسایی می‌شود

کارشناسان می‌گویند دوزبانی از مسایل بحث‌برانگیز کشور های چند زبانه از جمله ایران است و کودکان دوزبانه در بدو ورود به مدرسه به دلیل کنار گذاشتن زبان مادری و به تبع آن ناتوانی در درک مطلب با خطر افت تحصیلی و ترک تحصیل مواجه می‌شوند. مشکلات یادگیری دانش آموزان در مناطق دوزبانه علاوه بر اینکه موجب کسب نمرات پایین در درس می‌شود، باعث کاهش اعتماد به نفس، نگرش منفی نسبت به خود و مدرسه، سرخوردگی، صرف هزینه‌های زیاد جهت جبران مشکلات پیش آمده از طرف خانواده و سیستم آموزشی، اتلاف زمان، ضعیف‌تر جهت آموزش و یادگیری توسط معلمان، ترک تحصیل، از دست دادن موقعیت‌های اجتماعی و فرصت‌های شغلی نیز می‌شود.

داستان کودکان بازمانده از تحصیل، پرغصه است. بسیاری از آنها به دلیل موضوعات ساده و کوچک درس و تحصیل را کنار گذاشته و وارد دنیای کار و بزرگسالی شده‌اند. «بسیاری از کودکانی که به مدرسه نرفته‌اند، به دلیل مسائل جزئی از تحصیل بازمانده‌اند؛ برخی از کودکان تنها به دلیل نداشتن یک جفت کفش به مدرسه نمی‌روند». این رازنب‌ف‌تحلی پور، کارشناس مسئول امور آسیب‌دیدگان اجتماعی اداره کل بهزیستی خوزستان می‌گوید. در کنار تمام مواردی که ذکر شد ناتوانی در تأمین امکانات اولیه تحصیل، اشتغال فرزندان برای تأمین مخارج زندگی، دوری مدرسه و عدم امکان پرداخت هزینه‌ایاب‌ودهاب، واقع شدن در مناطق دور افتاده، نبود سرویس ایاب‌ودهاب و واحد آموزشی و بدسرپرستی کودکان از جمله عوامل موثر در جاماندن دانش آموزان از تحصیل است و ریشه آن به فقر بازمی‌گردد و جادارد یک‌بار دیگر به این موضوع اشاره شود که بر اساس اصل ۳۰ قانون اساسی «دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش را بندگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم کند و وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خود کفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد».

موجودشان انتقام بگیرند. گاهی افراد دست به خودکشی می‌زنند گاهی به دگرکشی و این هم گاهی به کسب امتیاز و جلب توجه برمی‌گردد؛ اینکه بخواهند محبت دیگران را که در طول زندگی شان کسب نکرده‌اند و آن را در زندگی به عنوان یک حلقه مفقوده می‌بینند، جبران کنند در نتیجه دست به اقدامی می‌زنند که گاهی این اقدام در لحظه به صورت یک رفتار جنون‌آنی قابل کنترل است و با گذشت و با یک رفتار مناسب و همدلانه در آن لحظه می‌تواند این فضا را تغییر بدهد و خسارت را به حداقل برساند اما گاهی می‌بینیم که بر خورد اطرافیان در لحظات جنون هم بر خوردی تحریک‌کننده است و اغلب تصور نمی‌کنند این فرد دست به قتل برزند یا یک اقدام مخربی مثل خودکشی یا دگرکشی را انجام بدهد.

مسائل کلان جامعه مثل تبعیض‌ها، بی‌عدالتی در حوزه اجتماعی، توزیع نابرابر فرصت‌ها و امکانات که می‌تواند روی افراد اثر بگذارد و افراد را محروم کند و محرومیت‌های اجتماعی که به طور طبیعی در زندگی افراد وجود دارد و همینطور ناکامی‌های اقتصادی و معیشتی که در سطح جامعه وجود دارند و افراد از آنها احساس خستگی می‌کنند از قطعه‌های این پازل هستند.

از گوشه و کنار

معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه تهران در گفت‌وگو با ایلنا:

دانشجویان بازداشتی با وثیقه یا بدون وثیقه آزاد شدند

معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه تهران با اشاره به وضعیت دانشجویان بازداشتی گفت: برخی از دانشجویان بازداشتی با وثیقه و بعضی بدون وثیقه آزاد شدند. «مجید سرسنگی» در گفت‌وگو با خبرنگار ایلنا، درباره آخرین وضعیت دانشجویان بازداشتی این دانشگاه گفت: ما همچنان آمار دقیقی از دانشجویان بازداشتی نداریم، البته تعدادی از آنها آزاد شده‌اند، اما فعلاً آمار کلی در دست نیست. وی درباره بازداشت «ابوالفضل نژادفتح» فعال صنفی دانشگاه تهران توضیح داد: این شخص در حال حاضر دانشجوی دانشگاه تهران نیست و از دانشگاه ما فارغ التحصیل شده است. البته با خانواده او در تماس هستیم و پیگیری‌های لازم را انجام می‌دهیم، اما او فارغ التحصیل دانشگاه تهران بوده، نه دانشجوی در حال تحصیل. معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه تهران درباره وثیقه دانشجویان بازداشتی دانشگاه تهران گفت: برخی دانشجویان آزاد شده وثیقه گذاشته‌اند و برخی دیگر نه. من اطلاعی از میزان وثیقه‌هائدارم، اما می‌دانم که برخی با وثیقه و بعضی بدون وثیقه آزاد شدند.

لزوم تعیین سهمیه بنزین تاکسی‌ها بر اساس میزان تردد

مدیرعامل سازمان تاکسیرانی اعلام کرد که سهمیه‌بندی بنزین رانندگان تاکسی باید بر مبنای پیمایش آنها محاسبه شود. به گزارش ایسنا، علیرضا قاتقان دبایان اینکه خوشبختانه دولت با افزایش ۵۰ لیتری بنزین برای رانندگان تاکسی دوگانه‌سوز موافقت کرده است، گفت: بر همین اساس بنزین سهمیه‌ای برای رانندگان تاکسی دوگانه‌سوز ۲۵۰ لیتر و برای تاکسی‌های معمولی ۴۰۰ لیتر خواهد بود. او با بیان اینکه معتقدیم که سهمیه‌بندی بنزین برای رانندگان تاکسی باید بر اساس یک نظام عادلانه و بر مبنای پیمایش باشد، تصریح کرد: اگر راننده تاکسی فعال باشد قطعاً ۲۵۰ لیتر برای فعالیت او کم است و باید افزایش یابد و در عین حال رانندگانی داریم که یا فعال نیستند و یا در سازمان‌های دولتی فعالیت می‌کنند که برای آنها نیز این میزان سهمیه بسیار زیاد است. قاتقان دبایان اینکه ممکن است زمینه سوءاستفاده از تاکسی‌ها یا این شیوه سهمیه‌بندی فراهم شود، گفت: ما معتقدیم که سهمیه‌بندی بنزین تاکسی‌ها می‌بایست بر اساس پیمایش باشد و شهرداری تهران این آمادگی زیرساختی را دارد که پیمایش تاکسی‌ها را محاسبه کند تا بر اساس آن بنزین به رانندگان تاکسی تخصیص داده شود.

۸۰ درصد کودکان کشور دچار اختلال اسکلتی-عضلانی هستند

عضو هیات علمی دانشکده علوم پزشکی شهید بهشتی از آغاز سومین طرح رایگان غربالگری اسکلتی-عضلانی کودکان ۱۴ تا ۱۴ سال خبر داد و گفت: ۸۰ درصد کودکان کشور دچار نوعی از اختلال اسکلتی-عضلانی هستند. به گزارش ایرنا، مهرشاد پورسعید بیان کرد: نتایج یک مطالعه بر روی ۱۰ هزار کودک در کشور نشان می‌دهد که ۸۰ درصد آنها دچار نوعی از اختلالات اسکلتی-عضلانی شامل ساییدگی زانو، صاف بودن کف پا، مشکلات گردن، کمر و غیره هستند. پورسعید ادامه داد: به عنوان مثال هزینه درمان ساییدگی زانو بیش از ۱۰ میلیون ریال است و اگر درمان اصولی با تشخیص به موقع انجام نشود هزینه‌های خانواده و نظام سلامت را نیز افزایش می‌دهد. لیندا سلمانی متخصص پزشکی-ورزشی نیز در این نشست گفت: بسیاری از کودکان دچار اختلالات مفصل پا، زانو، مچ پا، زانو، ساق پا، کف پا هستند که فشار زیادی را روی کمر، ستون فقرات، گردن و ردمی‌کنند و همچنین باعث می‌شود کودکان دچار ضربه‌ری راه رفتن و پرانزی یا پاشوندو طرح غربالگری کمک می‌کند آنها را که مبتلا به این اختلالات هستند زودتر تشخیص داده شوند.

ناکامی‌های اجتماعی، از دلایل قتل‌های خانوادگی است

کوروش محمدی، رئیس سابق انجمن آسیب‌شناسی

بروز قتل‌های خانوادگی دلایل و ریشه‌های مختلفی دارد و طبیعتاً با یک عامل و یک علت نمی‌توان این موضوع را توجیه کرد. در زندگی اجتماعی افراد علت‌های زیادی وجود دارد از جمله ناکامی‌ها و مشکلات دیگر که هر کدام می‌توانند جرقه‌ای برای شکل‌گیری حادثه‌ای از این قبیل یا اقدامی در این راستا باشد.

اما اگر بخواهیم به صورت کارشناسی به قضیه نگاه کنیم، باید سلسله عوامل را ببینیم؛ از جمله اینکه به الگوهای خشونت در فضای خانواده نگاهی داشته و این را به عنوان عامل زمینه‌ساز برای رفتارهای خشن و پر خاشگهرانه مدنظر داشته باشیم؛ یا اینکه در فضای خانواده فرزندان دائماً با الگویی از خشونت و تبعیض و رفتارهای دوگانه والدین و مسائل مختلف روبرو هستند و این خواه ناخواه روی رفتار و نگرش و تفکر فرزندان یک خانواده و اعضای یک خانواده اثرگذار خواهد بود.

خارج از این، باید به یک سری دلایل مهم دیگر به عنوان زمینه‌ساز شکلگیری یک اتفاق بزرگ مثل قتل در خانواده توجه کرد؛ از جمله ناکامی‌هایی که در زندگی افراد اتفاق می‌افتد، فقر و ناتوانی در تطبیق فرد با شرایط جامعه که این حاصل جامعه‌پذیری ناقصی است که در نهادهای اجتماعی جامعه اتفاق می‌افتد و همینطور ناکامی مثل بیکاری، عدم توفیق در تأمین معیشت و پایین آمدن میزان امید به آینده و افزایش ضریب ناامیدی و یاس در روح جامعه و ... همه علت‌هایی است که در این رفتارها مهم و موثر است.

تولید رفتارهای پر خاش جو یا نه در همه ارکان جامعه است؛ هم در خانواده و هم در فضای جامعه و هم در رسانه. همه در کنار هم این رفتار را تولید می‌کنند و این می‌تواند میزان تاب‌آوری جامعه را کاهش بدهد؛ یعنی جامعه‌ای که شهروندان نتوانند ماهرانه با مسائل و چالش‌ها روبرو شوند، رفته رفته میزان تاب‌آوری‌شان نسبت به چالش‌های زندگی کاسته می‌شود و این ناکامی خیلی جاها تبدیل به افسردگی می‌شود.

